

**Jurering van het blijspel "Mienne leve himmel" door Stichting Volkstoneel Kerkrade. Regie: Wim Kierkels.
Parkstad Theater Kerkrade, gezien zondag 27 november 2011.**

"Maach diech nit onnüedieg zurg of noeëd, denn went d'r himmel i-velt, da zint alle meusje doeëd", staat er op het briefje dat 2 engelachtige, schattige meisjes bij de entree van het theater aan mij overhandigen. "En geniet van de voorstelling", voegen ze er aan toe. Dat belooft wat....

De voorstelling doet zich niet voor als een leerstuk met een boodschap. Ik kijk naar een blijspel dat de hele avond lang uitsluitend amuseert. En tóch kun je er als kijker niet om heen dat er een moraal verscholen ligt, juist in al die hilarische momenten. Een moraal over hoe te leven en het doodgaan. Alle ontzag die je voor de dood zou kunnen hebben wordt vrolijk van tafel geveegd. Geweldig hoe eenvoudig en doeltreffend zo'n angstaanjagend thema wordt aangesneden in dit stuk. Het maakt mij als kijker duidelijk waar een blijspel eigenlijk voor bedoeld is: zonder te willen scoren knallende grappen maken over grote en kleine taboes, en de gevestigde Orde.

Het verhaal begint wanneer bij begrafenisondernemer, mevrouw Kerkhoffs, een verkeersslachtoffer op een brancard wordt binnengedragen. Later volgt een tweede, En daar beginnen de verwickelingen. De lijken kunnen gewoon bewegen en praten, maar niemand die ze ziet: ze zijn dood. Spelmatig een enorm fijne uitdaging, voor het publiek een feest.

Het podium is opgedeeld in de verschillende ruimtes van het mortuarium. Twee tafels voor de lichamen, gescheiden door een simpele wand; het kantoor; een zitje, en twee gigantische klapdeuren die ook de hemelpoort (of helpoort) hadden kunnen zijn. Adequaat, geen poespas, functioneel, en prima in de ruimte geplaatst. Het decor geeft precies de juiste hoeveelheid speelvlak en de juiste speelrichting aan. De ruimte wordt ook goed gebruikt, de mis en scènes zijn helder en functioneel. Aan het eind, wanneer eindelijk de kisten er staan, met kruizen, kwispels en bloemen, krijg ik kippenvel door de vormgeving. Een echte doodskist met bijbehorende entourage blijven toch indrukwekkend. Het is ook precies dát gegeven waar deze groep mee speelt.

En dat lukt ze goed. Aan deze spelersgroep heeft het publiek enorm veel plezier beleefd. En dat is niet voor niets. De personages mevr. Kerkhoffs en haar assistent Ferdinand zorgen van meet af aan voor hilariteit. Het is bijzonder grappig om te zien hoe zij met de "lijken" zeulen, en die van de brancard laten vallen, hoe praktisch en zonder enig ontzag zij de lichamen op de lijkschouwtafels donderen en ze omdraaien. Uit bewegingstheatraal oogpunt is het zelfs heel móóí te noemen. Er ontstaan namelijk bizarre choreografieën tussen levende en "levenloze" lichamen. Het doet ook plezier om te zien hoe zeer de grappen van Ferdinand over Jezus en het kruis bij dit publiek gigantisch inslaan. Alles wat je ziet en hoort: het "kan écht niet".

Het berekende van mevr. Kerkhoffs en haar komische loopje; de klungeligheid van Ferdinand, maar ook de dronken dokter, de licht ordinaire Patricia, haar oude vader en haar dochter Tamara; de kakkineuze Jean-Claude en zijn "Maman", zelfs de werkmans van de gemeente die voor het ongeluk zorgde en de dragers van de kist, het zijn stuk voor stuk goed getypeerde personages. Mevr. Kerkhoffs, gespeeld door Ivon Schoenmaekers, blinkt hierin echt uit. Iedere beweging die zij maakt wordt genoteerd

door het publiek en werkt op de lachspieren. Dat komt, omdat dat ze het typematige zeer nauwgezet speelt terwijl zij uitstekend blijft samenspelen. Haar reacties zijn ook natuurlijk, eigen, en geloofwaardig. Iets wat soms moeilijk te doen is als je een echt type moet spelen, maar zij slaagt daar zeker in.

Geen enkele speler lijkt er op uit te zijn om te scoren. In de regie lijkt veel aandacht besteed te zijn aan het samenspel. En dat is natuurlijk fantastisch: een blijspel wordt niets- als er niet geïncasseerd en gereageerd wordt. Alles wat iedereen doet is in dienst van het verhaal, de scène.

En die rol vervullen de twee "lijken" ook. Deze spelers hebben de taak om tussen al die maffe, onbetrouwbare en leugenachtige typematige personages, gewoon mensen van vlees en bloed te zijn. En dat terwijl zij "gewoon dood" zijn! Bij deze twee spelers gaat het steeds om ontdekkingen doen en (dus) incasseren. Zij ontdekken dat ze dood zijn, zij ontdekken dat ze bedrogen worden door hun eigen familie, dat de begrafenisondernemer alleen op geld uit is, dat de dokter dronken is, en tot slot dat zij vermoord blijken te zijn! Het lukt ze goed om ritmisch samen te blijven spelen, ook al wenden ze zich tot anderen die hen niet zien staan en dus niet op hen reageren. Het zou misschien nog mooier geweest zijn als er nog iets meer verschil tussen de liefde van deze twee mensen en de harde buitenwereld zichtbaar was geworden. Bijvoorbeeld door iets gedurfter passie te laten zien, of de betovering van echte liefde.

De scène waarin ze ieder op hun eigen tafel liggen alsof het huwelijksbed is, en een echtelijk ruzie hebben, is dan weer wel "net echt". Goed strak vormgegeven en overtuigend gespeeld.

Ondanks (of dankzij) dat dit een blijspel is, komt de dreiging van de dood wel op je af. In de scène aan het eind, stapt Elenore, gespeeld door Esther Wetzels in haar kist, omdat nu eenmaal zo hoort als je dood bent. Op het laatste moment besluit zij er weer uit te komen, om bij Roger, het andere lijk te blijven- vlak voor deksel erop getimmerd wordt. Deze korte gebeurtenis is spannend en raak, en laat mij huiveren.

Omdat deze spelers echt wat kunnen, en de regisseur goed lijkt te weten hoe het theater en het toneelspel in elkaar zit, kan ik deze groep van harte aanbevelen om een volgende productie nog meer gebruik te maken van die mogelijkheden. Denk hierbij aan het nóg meer vormgeven. Vormgeven met lef, vormgeven van passie en de gekte van sommige spelers, het uiterste uit het spel halen: incasseren en reageren, grote of kleine worstelingen opzoeken en uitvergroten. Samenspel nóg meer aandacht geven en tempo-ritmisch stileren. Misschien ook zou het leuk zijn om eens over het gebruik van muziek en geluidseffecten te verdiepen, met hulp van iemand die speciaal voor theater het "geluidsontwerp" maakt.

Het is knap hoe zorgvuldig en energiek het spel en de regie blijven.

Volkstoneel Kerkrade zorgt met Miene leve himmel dat het publiek van het begin tot het eind geboeid blijft en lacht- maar ook een beetje griezelt en misschien ook even nadenkt over hoe te leven en de dood.

Veel plezier met de volgende voorstelling!

Tamara Jongerden

Nominatie beste vrouwelijke dragende bijrol:
Ivon Schoenmaekers als Mevrouw Kerkhoffs.

Mevr. Kerkhoffs, gespeeld door Ivon Schoenmaekers, blinkt uit in het spelen van een overtuigend typematig personage. Het berekende van mevr. Kerkhoffs en haar komische loopje zijn goed getroffen. Iedere beweging die zij maakt wordt genoteerd door het publiek en werkt op de lachspieren. Dat komt, omdat dat ze het typematige zeer nauwgezet speelt terwijl zij *uitstekend blijft samenspelen*. Haar reacties zijn ook natuurlijk, eigen, en geloofwaardig. Iets wat soms moeilijk te doen is als je een echt type moet spelen, maar zij slaagt daar zeker in.

Ivon Kerkhoffs draagt deze voorstelling en levert veel structuur aan de scène.